Ч. 58. (229.) Львів, середа, дня 1. марта 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12.— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламациї вільні від почтової оплати. Рукописі приймається ся лиш оплачені, а звертається ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній части 60 сот. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 сот., найменше 50 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Поборім неграмотність!

(Ще слово до українського жіноцтва).

Не про велику вагу грамотности для народа ані про благословенні наслідки її і не про сумну правду застрашаючої неграмосности безталанного нашого народа ані про потребу скорої праці в сім напрямі хочу говорити нині.

На се вказала я вже в першій части друкованій в „Українськім Слові“ дня 3 січня с. р. а про те саме пише др. Гірняк у своїх трох статях „Під розвагу нашої інтеліґенції“ також в „Укр. Слові“ з дня 28. падолиста, 12. грудня 1915 р. та 13. лютого 1916 р.

Я хочу „нині“ — поки які поважнійші, ширше закроєні проєкти в напрямі масової праці для побореня неграмотности нашого народа будуть проголошені, подати свій проєкт, який позволить нам сей час „вирушити“ з місця. Се як раз уважаю за найважнійше. Правда... булаб я щаслива, наколи-би про се заговорив був „гурт“.. не одиниця.

Кращий міг-би бути і вислід розважувань „гурта“, чим одиниці. Та на жаль, даремно жду досі відгомону сеї, моїм оптимізмом сподіваної, „великої наради“ над великою і найактуальнійшою справою під сю хвилю... „тих„... до яких я звернула ся у першій своїй відозві з проханєм, щоб піддержали мій клич, одобрили, надали йому поваги і сили.

Та не ходить тут о мене, ані о „мій“ клич — а ходить о **саме діло**, яке таки **негайно треба зачинати!**

І се дрібниця, хто його зачне, щоби лише робота раз робила ся,

Тому уважаю обовязком своїм, коли вже так судилось — дати почин акції — яка мині... і нам всім „не повинна дати спокійно спати“.

Певне се... що дорога, яку вкажу не найлутша, та трібуйно йти нею, а з годом може яку вигіднійшу і коротшу протопчемо.

Чи не давби ся примінити до веденя нашої акції основуваня курсів для неграмотних метод „трійок“ — знаменито випрактикований в збірках на „Рідну Школу“. Самосвідомість в сім взгляді зросла і жертви грошеві пливуть без „викликуваня“ — пливуть обильно.

Трібуймо тепер закликати себе прилюдно до засновуваня курсів для неграмотних.

З часом сего не треба вже буде... але так поки-що...

Наша українська преса чей не відмовить нам оголошувати про се.., що українська азбука поширяє ся.

Бож і для неї з годом зросте число нових предплатників з кругів тих, яким ми зможемо отворити очи на закриті тепер для них скарби.

А суспільність і ми самі будемо мати наглядний образ сеї праці, будемо могли оцінювати, як вже завелика ся „сіть“, яку зачнуть вязати українські жінки, щоб ловити в неї блукаючу, темну братію.

Тому звертаюсь до українського жіноцтва ще раз з кличем: „Основуймо сейчас курси для неграмотних!

Хто заложить курс (хоч би поки-що числив він кілька одиниць) хай сповістить про се сей часнаші редакції — та кличе дві иньші знані йому одиниці, до сеї народньої праці.

Одиниця викликана мусить відгукнути ся — коли пр. задля браку здоровля або инших важних обставин не в силі буде сповнити обовязку — мусить оправдати себе прилюдно. Инакше не заслугувати-ме звати ся Українкою, чи там взагалі членом української нації, бо не хочу від сеї праці виключити мущин.

Звертаюсь до жінок, бо під теперішню хвилю творять вони переважаючу більшість та на жаль мало продуктивну.

Що де „сильнійшої“ але під сю хвилю меншої половини нашої суспільности зазначую, що по першій моїй статейці, хоч вона звернена до жіноцтва, відгукнулись перші як раз мущини. Я дістала пару цінних письм від дуже поважаних одиниць.

Крім сего двох п. учителів висказало мині свою радісь задля прилюдного видвигненя сеї справи, а якийсь незнаний мині добродій із Станиславова жалкує навіть в пресі, що мій голос „пропав безслідно“.

Так знова не є.

Я потішаю себе словами Maeterlincka: „Нема краси, яка моглаби загинути“.

А чи не краса в ідеї „злуки серць“ у жертві для свого народа?

Красу сю — я певна — відчули і українські жінки... хоч лише дві мої товаришки заявили листками, що клич мій „не піде на марне“ і що вони вже основують курси для неграмотних у своїх селах.

Так, вірю — найдеть ся і більше і дуже много подібних їм.

ОСИП ПАРТИКА.

СПОМИНИ

з часів московського наїзду.

„На Баторія.“

(Далї).

Я так собє пана пшипомінам — каже до мене по польски.

Мене?

Так пана.

То цікаве... Мабуть помиляєте ся, таж я прецінь не з Росії.

Власьнє длятеґо. Пан львовскі.

Так — кажу — здивований. — Таж прецінь Ви російський жовнїр.

Но, то цо з теґо. Я ту ходзілем до школи до VII· ґімназиюм ве Львовє, називам сі Радзюк, єстем родем з Вільна, Поляк. Пшед мобілїзацийом опусьцілем Львув, виєхалем до Росії і там встомпілем яко охотнік до російскеґо войска.

То Ви доброволець?

Так.

Но, а звідки мене знаєте?

Пана бардзо ченсто відивалем ве Львовє.

А за щож Ви тут, чи також .... добровільно?

О нє. Ту юж пшимусово. От відзї Пан, я билем пшидзєльони до служби в львовскєм ґрадоначельнїцтвє, незлє сє поводзіло, робіл чловєк нє зле інтереси. Псякрев скусіло мнє пуйсьць до театру. Два рази ходзілем в войсковем умбраню і два рази вижуцілї мнє офіцерове. Тшеці раз убралем сє в цивільне і то мнє зґубіло. Муй добри знайоми з „Охрани“ заденунцйіввал мнє і зараз мнє цапнелї. Юж чварти мнєсьонц, справе мойо оддалї под сєнд вовони.

Так він менї оповідав. Я же був змучений, та сів собі на лавку а він тимчасом пішов до шахів. Біля мене сів жидок назвиском Оренштайн.

Но, а за щож Вас арештували — питаю?

Пан нє ві, ідзь пан?

Не знаю.

— „Ага, я пану єще нє мувіл. То било так. Я, муй шваґер і єще єден дурень (муй спульнік) шлї ми за роґаткі Жулкєвскі купіць цукер. А за намі шедл якісь такі „лапсердак“ цо єґо наш полїцай завше провадзіл за карк. Я сї потшебовал оґльондніць. В тей самей хвілї он пшилєцял до мнє і запітал сє, за цо я сє потшебує оґльондніць. Я єму: ідзь до холєри, цо хцеш, я цєбі нє знам. Он засьвісьнїл на палєц і зараз ишилєцяло два ґородови і взєлї нас на Копернік. Там бил такі страшни офіцир од жандарми і он сє мнє спітал по росийски, за цо я сї потшебовал оґльондніць. Я єще єму нє єдповєдзял а он мнє в піск з єдним ренкім а потим з друґім. Пузьнїй казал мі запровадзіць до тюрми Ботьорія.“

Так отже я вже пізнав близше трьох товаришів недолї.

Небавком був обід. Наперед дістали ми пару бляшаних ординарних ложок, ще з останками засохлої страви. Нас було всїх тринайцять, а ложок 6, отже мусїли собі давати якось раду. На обід була знова „Кіммельзупа“ а на друге „фасоля на квасьно“. Товариство їло з апетитом з виїмком мене та Мочульського, який діставав обід зі світа. Я з'їв кавалок хліба зі солею, та напив ся води. Но обіді „прохід“. Я лишив ся в камері з Мочульським, котрий — як оповідав — ніколи не користав з того добродійства.

От бачите — каже — сидить чоловік вже три місяцї, тай не знає за що.

Я чув за Ваше арештованє, Вас мабуть арештували разом з Дермальом, директором книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка.

— Так. Проф. Ґрушівський, відїжджаючи зі Львова, просив мене, щоби я доглядав його „вілю“, що я йому й приобіцяв. І власне одного дня вибрали ся ми з п. Дермальом на прохід до стрийського парку. Вертаючи, переходили ми саме побіч мешканя проф. Грушівського. Брама була зачинена. Я задзвонив на служницю і вона вийшла, але була дуже збентежена. Питаю: що нового? Вона щось хотіла минї сказати, але в тій самій хвилї вискочило з подвіря двох ґородових (які були десь сховані), забрали нас обох з Дермальом і повели до мешканя. Тут вже урядував Лукіянов зі своєю „ґрардією“. Поглянувши на нас, казав зараз зробити „осмотр,“ відтак кождому з нас приділив одного офіцира і 2 ґородових з приказом зробити ревізію в наших помешканях. По ревізії привели нас тут, тамтого в 41 камеру, а мене в отсю. Вже три рази ходив я на переслуханє; кождого разу говорять, що пустять, тай дочекатись годї. Мав я при собі около 770 корон австрійських гроший, які менї „сконфіскували“ інтерпретуючи сим, що я мушу бути шпіоном, як стільки гроший маю. — Як би не се, що брат минї присипрі

Наша, без статутів „орґанїзація свідомих і повних любови сердець, які охотно жертвують себе для свого народу“, — жити-ме.

Лише не знеохочуймо себе самі думками „пропаде безслїдно“, або „шкода про се говорити“.

„Думайте і говоріть про річи гарнї, щоби вони могли стати дійсними. А вони стануть завтра дійсними, наколи нинїшнього вечера про них думати і говорити будете“ (Maeterlinck).

З непохитною вірою в отсю правду я говорю „нинї“ ще раз до українського жіноцтва... а „завтра“ певно здійснить мрію мою і многих.

Лише не будьмо маловірями і не сумнїваймо ся.

Колиб ви мали віру і не сумнїлись, а сій порі сказали: двигнись і кинь ся в море — стане ть ся — каже Найбільший Вчитель людскости — Христос.

Так двигнеть ся чорна гора неграмотности нашого народа і кине ся та пропаде в морю минувшости, отвираючи світляну будучність.

Лиш з вірою до дїла!

З сею вірою говорить ся вже нинї в нас, як про будучу дійсність.

А хоч зовнїшних успіхів поки що не видно... то запитаю знова словами „Maeterlincka“:

„Чи думаєте, що краса тої віри перейде непомічена, або не викличе нічого більше над хвилеве захоплене?

Вертаючи до моєї властивої теми бажаю, щоб ідеа побореня неграмотности стала для українського жіноцтва першою і найважнійшою. Задивлене в приманчиву зірку — духової волї народа нашого, хай спішить на зустріч її. І „найслабші“ хай жертвують свої сили для сеї цїли.

„І найслабший може щось путнього зробити, наколи він всї свої сили одній цїли присвятить — каже Carlyle — а противно найсильнїйший нічого не осягає, коли свої сили роздріб нює“.

Злучім всї свої сили для переведеня сеї акції і хай кождий робить у „своїм куточку“ що лише зможе — а цїлість зложить ся сама.

Ось, що пише про курси неграмотности одна молоденька учителька п. Ліна Коваль з Залукви коло Галича.

„Я пішла за Твоїм кличем, заложила курс — но і не маєш понятя, яка я тем щаслива. Я знайшла цїль, учу тих, котрі менше від мене уміють. Я невисказано вдячна Тобі за вказане дороги. Працюю тепер сильно. Захоплена курсом і про се лиш тепер думаю. Ось здаю Тобі реляцію. Записаних маю поверх 70, з того малий процент мущин — позаяк їх тепер в „Hinterlandi“ дуже мало. Дїлю їх на два відділи. На таких, що дещо уміють і на цїлком початкуючих Наука відбуває ся 3 рази тижднево по 3 години. Признаю Тобі, що дуже відповідний тепер час на отворене курсу.

Люди наглядно переконують ся, що їм письмо потрібне і горнуть ся до мене з великим довірєм.

Дивує їх се, що є хтось такий, що хоче для них, як самі кажуть так цїлком „задармо“ працювати.

Вони все використовувані!

Вчера справдї зворушили мене до глубини. Прийшло до мене четверо люда з тим, що хотять протоптати менї дорогу до школи. Впав великий сніг і вони боялись, що я не прийду.

Взагалї не умію Тобі оповісти кілько я гарних хвиль через них вже мала і яке велике вдоволене справляють минї їх поки що кошляві букви кладені грубими спрацьованими руками. Бідні ті „великі дїти“ на руках носили би мене з вдячности, що їх вчу.

Ще не все. Крім сего вчу дївчат вишивати. В наше підміське село вкрали ся „паньскі ноші“ — а про своє призабули“.

Розумію, що для приміру належалоби зачати дїло сій, яка до сего дїла других кличе.

Та тут мушу оправдатись прилюдно, що поки що, я можу лише мріяти про роботу та тужити до сеї хвилї, коли за неї буду в силї взяти ся. Чому?

Бо я у вязниці. Не в такій як там на Сибірі наша перша і незрівнана робітниця п. Малицька всеж замкнена хоч у своїй хатї і між своїми.

Замкнула мене в найгорячійший час тяжка недуга та присудила на гірке безділлє.

Та о скілько можу обовязок сповняю посередно по за хатою... а в хатї й сама.

Вже малий гурток „Гуцулок“ студіює „буквар“.

Та поки що, сей гурток, хай вільно менї буде назвати „курсом“ і хай се уповажнить мене до викликаня двох иньших робітниць на сю ниву.

Даючи почин системі трійок — кличу п. Марію Абрисовську учительку в Викторові коло Галича і п. Ірену Навроцьку учительку в Станиславові, щоб сей час оснували курси для неграмотних, сповістили про се „Українське Слово“ і кликали дві дальші одиниції до праці.

Рівночасно прошу сих, які оснували вже курси, щоби оголосили про се і кликали других до роботи.

Вірю сильно, що акція вскорі розширить ся.

Северина Кабаровська.

Урядові воєнні звідомленя.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРИЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 29. лютого 1916.

На російськім і полудневo східнім фронті нічого нового

На італїйськім фронтї.

Вчера з полудня огонь італїйської артилєрії на части мостового причілка Горициї та плоскоузгірє Добердо став опять більше оживлений.

Европейська війна.

Велика нїмецька офензива на заходї.

Париж і Кале загрожені. — Зденервоване у Франції. — Острілюване Бельфору. — Масовий транспорт французьких військ.

ЦЮРІХ. З Женеви доносять сюди: „Iournal de Geneve“ поміщує пілий ряд знаменних голосів французьких військових писателів, які побоюють ся за судбу Парижа. Вони переконані, що приступ Нїмців на Верден є початком великої офензиви на Париж і Кале. Тому всї Французи занепокоєні. Населене Парижа дуже зденервоване. Воно знова починає тратити довірє до звідомлень французького штабу та твердить, що вони закривають правду. Зденервоване має знамена грізного переполоху.

Цензура в Парижи дозволила оголосити нїби заспокоюючу вістку, що Жофр числив ся з упадком Вердену вже по чотирох тижнях після вибуху війни.

ВІДЕНЬ, 28. лютого. Тутешні дневники доносять з Женеви: По донесеням „Iournal de Geneve“ з Парижа французькі військові круги є переконані, що рівночасно с приступом на Верден розпічнуть Нїмцї велику офензиву на Париж і Кале. Розмірами борб французька публична опінїя страшно занепокоєна.

Полковник Русе заявляє в „Petit Parisien“. що заки держави почвірного порозуміня розпічнуть проголошену офензиву, мусять наперед зломити теперішну нїмецьку офензиву.

БЕРЛІН, 28. лютого. З Женеви доносять; Визначні військові критики в Парижі, а між ними й полковник Русе, підносять неточність французьких урядових звідомлень про найновійші воєнні подїї, а особливо про положене, яке витворило ся через усунене французького фронту поза лїнїю Самонїє-Бомон-Орн. Зі звідомлень комендантів французьких військ на сім відтинку не можна виробити собі понятя про новий оборонний французький фронт. Мимо сього париські критики вговорюють в читачів, що втрати ґенерала Humbersa і наслїдки нїмецької офензиви не були великі, та що нема потреби відступити до нутра твердинї Верден.

ЛЮЦЕРНА, 28. лютого. „Tages-Anzeiger“ доносить з над французької границї: Острілюване Бельфору нїмецькими арматами спричинило масову утечу мешканцїв сього міста. Навіть богато членів горожанської ґвардії покинуло Бельфор.

ЖЕНЕВА, 28. лютого. Виміну цивільних них бранцїв між Францією а Нїмеччиною перервано.

Швайцарська преса твердить, що в полудневій Франції майже всї поїзди перевозять військо.

МІЛЯНО. 29. лютого. (Ткб.) В справозданю надісланім з Парижа тамошний дописуватель дневника „Secolo“, який ще в нагоди подорожи президента міністрів Бріяна до Риму підніс невідкличну потребу одноцїльної та рівночасної воєнної акції держав почвірного порозуміня, виявляє свій смуток із-за того приводу, що Нїмцї опять мали змогу зібрати оруже та війська в місци, де їм подобало ся та підносить, яку велику користь давби Нїмцям сукцес під Верден.

Описуючи нинїшний Париж про котрий каже, що є затрівожений, пише він; На улицях Парижа видно дуже мало людий, каварні світять пустками, по театрах сумно, бульварами женуть від трох днїв амбулянси зі свіжо привезеними раненими. В додатку безперервна снїговиця, а земля покрита снїгом, який нагадує смертельний поцїлунок.

Наради без кінця.

Поїздка Пасіча і сербського наслїдника престола до Парижа.

ЖЕНЕВА (Ткб.). Аг. Гаваса. Сербський престолонаслїдник і сербський президент мінїстрів Пасіч поїдуть до Парижа на конференцію в справі дальшого ужитя сербського війська.

І жаба наставляє ноги.

Португалїя зайняла нїмецькі кораблї. — Остра нота Нїмеччини.

БЕРЛІН (Ткб.). Зачуваємо, що нїмецьке правительство вислало до португальського правительства строго уложену ноту з протестом, в якій зайнятє нїмецьких кораблів оцїнюєть ся рішучо як неприязний поступок, та висказує надію, що зайнятє буде уневажнене. Нота опирає ся на торговельнім договорі з 1908 р, після котрого обі держави вправдї мають право взаїмно займати собі кораблї, але лише під услівєм, що перше буде полагоджена справа винагороди при співучасти обох інтересованих сторін після закона і справедливости. Проти сего португальське правительство зробило промах.

З послїдних хвиль Дураццa.

З головної пресової кватири доносять: Італїйцї боронили ся в Дураццо дуже завзято. Особливо сильно працювала італїйська фльота, яка безнастанно острілювала пристань Дураццa. Стрільна корабельних армат залїтали у середину міста і власне вони спричинили пожежу, про яку вчера була згадка. Але й сей послїдний крок розпуки не придав ся на нїчо. Від півночи і сходу натискали неустрашимо облягаючі війська. Часть їх кинула ся на італїйські ряди, а прочі пішли в напрямі до моря. Тримаючи кріси над головою сфорсували наші жовніри баснистий простір і опанували деревляний

лає їсти та біля, то чоловік згинув би з голоду, та воші би з'їли.

— Я не трачу надії, дасть Бог, що буде ліпше.

— Дай Боже.

— Але може Вас пустять.

— Хто знає. Але як так, то і за Вас не забуду.

Тимчасом принесли йому обід. Він сїв до стода і мене запросив.

— Я і так все дїлю ся, але маю дати кому иньшому, то красше дам Вам.

Як раз ми скінчили, а тамті вернули з „проходу.“ Тепер знов випадало, або проходжуватись по келії, або грати шахи. Я мимохіть глянув у вікно. Подвійні були крати. То мене застановило: я став приглядати ся блисше і докладнїйше та побачив, зглядно прочитав назвиско „Бялонь,“ таке саме назвиско вирізане на дверах, але ще з дописскою „2 лята.“ Значить, не за що будь нас Москалї мають, як нас у таку келю саджають, — кажу до Мочульського.

Респектують нас.

Вікна виходили на подвіре. Я власне стояв при вікнї та дивив ся на „проходжуючих ся“, Рівночасно відбували ся три спацери, бо ціле подвіре було поділене на три части зглядно на три подвіря. Кожда часть була замкнена. Тут жиди — халатники — щось до 30, там знова якась „інтелїґенция,“ а дальше на третім наші „сватки“ в кожухах та австрійські бранції. Всьо крутить ся довкола як на „каруселї;“ коло парканів стоять городові і слїдять їх рухи...

Сумний вид.

Старцї вже сиві, молоді і „виростки“ всьо шпіони.

(Далї буде).

міст під Mela. Від моря, вплав, дістали ся наші перші стежі до міста. Пожежа в Дураццо, огортаючи нові будинки, чим раз то більше поширяла ся. За стежами на дарабах переїхав до столиці курінь піхоти.

ВІДЕНЬ, 28. лютого. З Женеви доносять тутешні дневники: „Tribuna“ пише: Італійська військова управа рішила покинути Дураццо тоді, як переконала ся, що оборона сього міста коштувати-ме більше жертв, чим з разу надіяли ся. В часї борб в перших трьох днях втратив італійський експедиційний корпус в Дураццо 3000 жовнїрів в убитих, а коло 8000 в ранених.

Не тратять надії.

ЛЬОНДОН, 28. лютого (Ткб.). Кореспондент „Daily Telegraph-у“ в Римі телеґрафує, що депеші з Росії доносять, що будьтоби Росіяни розпочали в Галичині і Польщі офензиву. Рівнож мала зрости діяльність Італійців на альпейськім фронті. З балканського фронту надходять вісти про приготованя до офензиви. Коаліція є вже цілковито готова до великої та загальної офензиви.

Один дипльомат висказав погляд, що місяць март може рішити війну, а в кождім случаю буде пребогатий в події.

На морі.

Затоплене російського корабля. — Морська битва?

ЛЬОНДОН, 28. лютого (Ткб.). (Lloyd). Російський пароход „Печинґа“ о 1647 тонах поемности потонув. Уратовано 15 осіб.

КОПЕНГАҐЕН, 28. лютого. Як тутешні дневники доносять, онодї зполудня на північнім краю Ютляндії (північна провінція Данії) було чути сильний гук армат, який долітав з північного сходу. Хвилями потрясеня воздуха були такі сильні, що в прибережних місцевостях дрожали у вікнах шиби. Також бачено над морем в дуже далекій віддали стовпи диму, які походили правдоподібно з коминів военних кораблїв. Преса думає, що се була морська борба.

Скрутне положене Анґлїйців в Мезопотамії.

КЕЛЬН, 28. лютого. „Koelnische Volkszeitg“ доносить з Каіра: Сюди надійшли з Атену занепокоюючі вістки, що положене Анґлїйців страшне. В наслїдок сего вислала анґлїйська команда з над суеського каналу підмогу до Адену, а іменно бриґаду піхоти, яка складає ся з індійських та австральських жовнїрів Аден облягають тепер від суші добре уоружені арабські племена.

В Аденї добачують Анґлїйці на кождім кроці зраду. Доси в самім Аденї розстріляли Анґлїйці 1.200 осіб підозрилих о шпіонство та замахи.

Садять ся на компліментa.

АТЕНИ, 28. лютого. Бюро Райтера. Король Константин мав в часї розмови з Сараєм висказати бажане, що хоче оглянути фортифікаційні роботи під Солунем.

Сарай відповів, що відвідини уважав би за почесть. Союзники уважали би апробату так компетентного ґенерала, як король як першу запоруку побіди.

Заява сербського мінїстра в справі мира.

ГАМБУРҐ, 27. лютого. До „Hamburger Freudenblatt“ доносять: Сербський мінїстер скарбу др. Volkowic, який вернув до Білгороду, на питане чому Сербія за приміром Чорногори не заключила мира, відповів, що Сербія на разї не є в станї сего зробити, бо вона умовою заключеною з почвірним порозумінєм змушена дальше вести війну.

Російський комунїкат.

З хня 27. лютого. (Ткб.)

Західний фронт. На рижськім відтинку оживлений арматний та крісовий огонь. Доносять, що огонь нашої артилєрії був успішний Коло Leede 11 і пів клм. на полудневий схід Фвідріхштату наші стежі доконали успішний напад у вивідчих цїлях. Без вистрілу заскочили німецьке становиско та убили богато Німців. Коло Іллюкшти триває далї завзята борба за кусень рова.

Критичне положене Сербів в Альбанії.

Серби їдять коріне та траву, — Загальний голод.

КОПЕНГАГЕН. Преса почвірного порозуміня заєдно любує ся донесенями, що завдяки почвірному порозуміню уратовано сербську армію, яка утїкала через Альбанію, зреорґанізовано її та знова доведено її до такого стану, що може взяти дальше участь в борбі. Супроти сих вісток статя з під пера Semis-а в „Біржевія Вєдомості“ являє ся незвичайно характеристичною. Він там між иншим пише: „Загалом Серби надіяли ся, що їх найблизші сусїди-союзники (Італійцї) заосмотрять перші сербські відділи, які наближали ся до побережа, в поживу та солому. Але вони мусїли вдоволяти ся засушеною травою, корінчиками дерев та лавровими листками. Зі Солуня вислали сербські власти до Сербії великий транспорт муки, але кораблї союзників не були в силї перевезти сего транспорту, бо на очах умираючих з голоду Сербів недалеко від альбанського побережа потопила австро-угорська фльота перевозовий корабель. В Альбанії не знайшли Серби анї поживи, анї дерева анї шатер так, що останки сербського народу мусїли гинути на очах немилосерних і обоятних союзників, які перед цїлим світом голосили високі прінципи й ідеали...“

У тихій волинській сторонї.

В лїсах глубока тишина. По обох сторонах дороги пусті покинені російські стрілецькі рови, всюди лежать дерева часто зломані по серединї, а часто вирвані з корінєм. І в сїм непроглядвім лїсї стрічаю волинське село. Недалеко нього на горбку розложив ся цвинтар. Кілька рядів могил, на кождій стрункий хрест. Малий ліс хрестів. На кождому хрестї висять білі та сорокаті стяжки та грають ся з вітром. Минї вияснено, що є се звичай волинських селян, щоб в сей спосіб хоронити свої дїти перед пошестями та смертю.

Волинь — се один великий цвинтар. Тут відбувались великі бої; много тут могил героїв, які є скрізь розсїяні і купають ся вони в сонїшнім сяєві і на безмежному полї, і в лїсї і при дорозї. Всї вони заквітчані цвітом та листєм, заосмотрені в написи. І раз в раз рука незвісного жовнїра квітчає тихі могили свіжим цвітом та смеречинєм.

Волинь належить до найгарнїйших боєвих фронтів; та на жаль він дуже мочаристий. В сїй провінції святої Росії відношеня суші до води є як 1 до 2. Такий стан є коли панує довша погода. Позаяк однак тут дощ часто паде, се відношене представляєть ся ще гірше; Волинь виглядає тодї наче море. Найбільша часть сухої землї — се пісок у всїх красках і відтїнках. Вози западають ся аж висше коліс, а конї вже по короткій їздї обезсилюють ся. На тім піску ростуть непроглядні тисячі смерік; лїси розкинулись на сотки кільометрів. Волинь се країна смеречана. Нїгде не стрічав я так гарного дерева, як в тих околицях. Пнї високі на 28 і більше метрів, стрункі наче тополя. Коріне не є глубше в землї, чим на один метр; коли настануть сильні вітри, дерево паде на землю, вирване з піску з корінем. Сї великі соснові лїси мають свою припаду. Віє з них мелянхолія, легко закрашена усміхкою. Ся усміхка віє навіть від струнких білих беріз, які громадно тут і там красують ся.

Дуже тихі є ті лїси, смертельно тихі. Чуєть ся серед них як хвилї пропадають в безвістях часу.

Дуже вбогі є села в тій сумній країнї Всюди нужда, знищене. Тепер вони стоять по найбільшій части пусткою; мешканцї в части укривають ся десь по лїсах, в части вивезені насильно в глубину Росії.

І ще дві своєрідні прикмети має волинська сторона. Се гнїзда бузьків та вітрові млини. Війна прогнала бузьків у далекі, тихі сторони, — а з вітраків остались тільки румовища. Ґранати вкоротили їх житє. Тепер свище тут і гуляє безжурно тільки степовий вітер.

Новий рік 1916 стрінув мене у волинській хатї. З усїх сторін доходили до мене радісні голоси. З цікавости станув я у вікнї. Кількох піонїрів стояло над свіжою ямою; вони віднайшли закопану картофлю. Було се досить добре віщоване на новий рік. Часто стрічав я наших хоробрих жовнїрів серед громів і серед морозів на полї при огнї; варили вони бульбу, яку віднайшли як-раз в свіжо розритій ямі. Думаю, що відкритє копальнї золота не врадувалоб їх так, як розритє сеї ями з бульбою, — бо на жаль золота не можна їсти. (Reichspost).

НОВИНКИ.

— **Директор очного відділу львівського військового шпиталя ч. III**, старший лїкар Д-р Адольф Геніґ, жертвував на фонд Січових Стрілцїв інвалїдів 25 корон.

— **Турецькі князї у Львові.** В переїздї з східного фронту задержатись мають нинї у Львові два турецькі князї, які служать як офіцири в нїмецькім війську та замешкають в готелю Зоржа.

— **З настроїв на Українї.** Віденська „Reichspost“ містить статю, яка видає світло на настрій українського населеня на Українї. По донесеням часописї „Полтавскій День“ ґубернатор звернув ся обіжником до всїх полїційних шефів в ґубернії, в ньому говорить ся, що війна вимагає зусиль і жертв. Наслїдки війни може лекше освідомити собі інтелїґенція, гірше натомість є з селянами. Зарядженя властий викликують серед народних мас невдоволенє та нарікане, а часто й опір. Такого поведеня, яке є на руку ворогови, не можна терпіти, і тому є обовязком властий стояти в безпосереднім зношеню з населенєм, ширити патріотичного духа, та не поминати нїякої нагоди, щоб всякі вияви невдоволеня здавити в зародї. Треба як найстрогійше виступити проти одиниць по селах, які сїють трівожні вісти серед населеня. Губернатор радить проте полїційним властям як найчастїйше обїздити повіти, пояснити населеню про обовязки, заохочувати їх до жертв в тім переконаню, що без підмоги населеня не осягнеть ся побіди.

Видко, що з патріотичним настроєм народних мас на Українї мусить бути слабо, коли сей патріотизм треба підпирати штучно, та запобігати „недовірю“ та „невдоволеню“ серед населеня.

— **Плямистий тиф в Галичинї і Буковинї**, Від 13 до 19 с. м. провірено в Галичинї 376 случаїв занедужаня на плямистий тиф в 24 повітах (53 громадах) а на Буковинї 2 случаї (в 2 громадах).

— **Вивезений Москалями** професор Олександер Гарасевич опинив ся в г. Новоросійську, Чорноморської ґуб. і мешкає при ул. Толстого в домі Ерастова.

— **Цїсарська амнестія.** Цїсар дарував решту кари 90 вязням, які перебувають в ріжних вязницях Австрії.

— **Карло Кавцький про українське питанє.** Карло Кавцький знаючи Росію з нїмецьких брошур зперед 50-лїт, які представляли її лїберальні змаганя — не змінив й до нинї свого погляду. Після його думки Росія се національна держава, а не держава національностий. Причина такого погляду лежить в тім, що як пише „Ukrainisches Korrespondenzblatt“ — Кавцький признає тільку одну російську народність, вчислюючи до неї й Українців. Після погляду Кавцького обі мови є так з собою споріднені, що „малоросійські“ поети, як прим. Гоголь, пишуть по російськи. Відірванє України від Росії спричинилоб виобразованє „Малоросів“ в окрему народність, так як сталось се з Голяндцями. Опираючись на виводах Кавцького можнаб сказати, що Кавцький зроду Чех по причинї, що пише по нїмецьки — є Нїмцем.

— **В справі їзди балканським поїздом.** Ц. к. Дирекція полїції у Львові оповіщує: Ц. к. Мінїстерство внутрішних справ телеґрафічним рескриптом з дня 3. лютого 1916. ч. 1764. заявило, що після зарядженя ц. і к. Начальної Команди армії ч. 1199. для ужитя балканського поїзду також і у внутрі Монархії є вимагана перепустка і пашпорт для цивільних осіб, отвертий розказ для осіб військових і уповажненє до ужитя балканського поїзду.

Після знов рішеня ц. к. Мінїстерства внутрішних справ з дня 23. січня 1916. ч. 1260 (М. І. ц. і к. Начальна Команда армії письмом з дня 15. січня 1916. ч. 885. заявила, що до видаваня висше наведених перепусток суть управнені крім попередно вимінених Команд і властий також ц. к. Мінїстерство краєвої оборони у Віднї і кар. у г. Мінїстер краєвої оборони в Будапештї.

Вкінци повідомляєть ся, що ц. і к. Начальна Команда армії після письма з дня 10. січня 1916. Ч. К. В. 537, позволила на отворенє руху і переїзд через австро-угорську область поїзду балканського з Мінхена і Берлїна від суботи дня 15. січня 1916. і з Константинополя від втірка дня 18. січня 1916. і установила як військово-цлові стацїї ревізійні, крім Відня, Будапешту і Білгороду також Вольногод, Одербурґ і Пресбурґ. — Тїшик.

— **Сенат варшавського університету до молодїжи.** Варшавські письма доносять: Академічний сенат варшавського університету звер-

нув ся до академічної молодіжи з відозвою, в якій взиває її до збереженя рівноваги духа супроти „безосновних побоюваль“. Академічний сенат вневнює, що буде боронити польського прибіжища науки проти всяких проб її знищеня. Академічний сенат — заявляє дальше відозва — взиває вас, панове, поступати згідно з традицією Головної Школи та відкликує ся до ваших чувств національного достоїнства, бо памятайте, що на случай нарушеня супокою і загроженя істнованя нашего університету, наші вороги закинуть нам з радістю, що польська молодіж, яка перед 10. роками боролась проти російського університету, нині працює на шкоду так нею вижиданого польського університету. Академічний Сенат заклинає вас, як горожан однаково дорогої нам „Almae Matris“, щоб ми не дали оружа иншим ворогам проти потреби істнованя польського університету.“

ОПОВІСТКИ.

Середа, дня 1. марта 1916

Нині: 1. марта гр.-кат. Теодора римо-кат. Альбіна.

Завтра: 2. марта гр.-кат. Льва папи, римо-кат. Лимпліціюша.

Послідні вісти.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронті.

Зміцнена діяльність артилерії тривала дальше в богатьох місцях.

На схід від Мози здобули ми приступом малий форт коло села Douamont, на північний захід від него. Нові проби ворожих наступів в тій околиці згноблено вже в стані розвитку.

В Долині Woevre наші війська перейшли Dieppe, Abaucout, Blanzee, очистили велику лісну область на північний схід від Watreuville i Haudiement і в хоробрім наступі здобули Manheulles і Champlon.

До вчера вечера начислено нераненних бранців: 228 офіцерів і 16.575 жовнірів; 78 армат в тім много тяжких найновійшої конструкції та 86 машинових крісів. Донесено також про здобуте несчислимої скількости матеріялу.

Коло лісничівки Thiaville на північний схід від Badenviller заатаковано і здобуто висунену вперід часть француського становиська. Більша часть бранців осталась в наших руках.

На східнім і балканськім фронті положене не змінило ся.

Начальна управа армії.

З ГОЛОВНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 29. лютого 1916.

Константинопіль. Головна кватира.

Фронт в Іраку.

В ночи 22 лют. відкинено без труду неприятеля, що намагав ся несподівано вдарити на наші становиська під Фелягіє. Дня 23 лютого неприятель пробував висадити човном около один баталіон війська, щоби вдарити на наше ліве крило. Пробу ударемнено.

Кавказький фронт.

Не приключило ся нічо важного.

Дарданельський фронт.

В днях 22—24 с. м. неприятельські воєнні кораблі, що остріллювали побережа Анатолії і Румелії були приневолені здержати огонь і відплисти.

Чи не на глум?

ПАРИЖ. (Ткб.) Агенція Гаваса повідомляє з Атен: З початком марта сербський престолонаслідник в товаристві Пасіча поїде до Риму, Парижа і Льондону, щоби подякувати почвірному за те, що воно вчинило для Сербії.

Поворот болгарського короля.

КОБУРГ (Ткб.) Болгарський король з престолонаслідником Борисом і князем Кирилом від'їхали.

На морі.

СТОКГОЛЬМ (Ткб.) Пароплав Кніпріз з Гетеберга наткнув ся на міну на південь від Фалятербе. Корабель потонув, залога вратована.

ЛЬОНДОН (Ткб.) Англійський пароплав Southferd потоплений. Згинуло двоє людий. При потопленю російського корабля Печинга згинуло 7-ох людей із залоги.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.